

Skall de två bli en?

Valutareform påbörjas

Eva Björklund

Med bortfallet 1990-91 av handelsutbytet med Sovjetblocket, som därtills stått för 85 % av Kubas utrikeshandel, blev behovet akut av internationell hårdvaluta för livsviktig import framför allt av drivmedel och livsmedel. Satsningen på internationell turism var en genomgripande lösning, men kunde inte ge resultat i en handvändning. Beslutet 1993 att tillåta inflöde av US\$ från familj och släkt i utlandet bidrog med omedelbart inflöde samtidigt som dollarintäkterna från den första vågen av turister från Europa ökade för varje år. Växlingskursen startade på ca 125 peso för 1 dollar, men sjönk snabbt, och hamnade efter några år på ca 25 peso.

Dollarn blev turistvalutan, allt turisterna konsumerade var prissatt i dollar, medan kubanerna fick löner och betalade sina inköp och omkostnader i peso. Så skapades en tudelad marknad som gav goda intäkter från turismen utan att priserna höjdes för kubanerna. Tanken var att med ökad produktivitet skulle de två valutorna och marknaderna kunna närma sig varandra och smälta samman utan att turistintäkterna föll och utan att det blev för dyrt för kubanerna.

Stopp för dollariseringen

När USA i början av 2000-talet började skärpa blockaden och förhindra Kubas användning av intjänade dollar i sin utrikeshandel ersattes US-dollar helt av en inhemsk, växlingsbar hårdvaluta, cuc (Unidad Convertible, cuc) knuten till dollarkursen. Därmed stoppades dollariseringen av den kubanska ekonomin. Ett nät av officiella växlingskontor byggdes upp, Cadeca (Caja de cambio) där såväl kubaner som turister kan växla fram och tillbaka mellan de två valutorna.

Men närmandet stannade vid ca 25 peso för en cuc, och den dubbla valutan och marknaderna bet sig fast, och bidrog till missnöje, växande ekonomiska klyftor och korruption. Den har också utpekats som det största hindret för fortsatt ekonomisk utveckling, efter USAs ekonomiska blockad som förblir det grundläggande hindret.

Folk vill ha bort dubbla valutan

I det omfattande folkliga rådslag som ägde rum 2010 om vad som behövde ändras utpekades den dubbla valutan och när nationalförsamlingen sommaren 2011 fattade beslut om de ekonomiska förändringarna ingick beslutet att avskaffa dubbla valutan. Men med reservation att det måste göras stegvis, organiserat och så att inga samhällsskikt levnadsvillkor skulle påverkas negativt.

Den 21 oktober publicerades ett regeringsbeslut om att inleda en stegvis valutareform med anpassade växelkurser för olika sektorer men slutmål att de två valutorna skall bli en. Det börjar med de statliga företagen, först med

anpassning av bokföringsprogram och utbildning av personal. I de statliga företagen finns system för kontroll av finanserna, så där är risken för korruption begränsad.

I regeringens officiella uttalande underströks att valutareformen i sig inte kommer att lösa de ekonomiska problemen samt att det inte blir tal om någon "chockterapi" som den som genomfördes i Östeuropa med massfattigdom som följd. Kuba håller fast vid principen att ingen som ärligen förtjänar sitt levebröd, oavsett om det är i peso eller cuc, ska drabbas. Folks förtroende för processen får inte rubbas.

Försöksvis kommer det att på utvalda ställen bli möjligt att betala både i peso och cuc, både kontant och med kontokort, enligt samma växlingskurs som på de officiella växlingskontoren.

Steg för steg

Redan 2011 infördes en särskilt växlingskurs på 7 peso för en cuc i transaktioner mellan statsägda hotell och jordbrukskooperativ. I år höjdes kursen till 10 peso. I år har också sockerindustrin börjat använda olika växlingskurser – 12:1 för export, 7:1 för import och 4:1 för import av venezolansk olja. Och de relativt nya transportkooperativen får köpa bensin, däck, reservdelar etc till en kurs på 10:1. Alla dessa kurser innebär en stor devalvering, en halvering eller mer av cuc-värdet inom dessa sektorer.

Hur detta kommer att påverka utländska investerare är ännu inte klart, men starkare peso (dvs svagare cuc) antas kunna öka utländska handelspartners och investerares intresse av den kubanska marknaden.

Nyfiken på Kuba?
Alla artiklar 2007-2013 finns på
www.globalarkivet.se

